YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

14 päivänä heinäkuuta 2005 *

Asiassa C-141/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Symvoulio tis Epikrateias (Kreikka) on esittänyt 30.12.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.3.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Michail Peros

vastaan

Techniko Epimelitirio Ellados,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit N. Colneric ja K. Schiemann (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Peros, edustajanaan dikigoros V. G. Hatzopoulos,

— Techniko Epimelitirio Ellados, edustajanaan digikoros A. Krystallidis,

— Kreikan hallitus, asiamiehenään E. Skandalou,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään M. Patakia ja H. Støvlbæk,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnössä on kyse edellytyksistä, joiden täyttyessä vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkinto-todistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta

1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY (EYVL 1989, L 19, s. 16) soveltamisalaan kuuluvan tutkintotodistuksen haltija voi vedota tiettyihin direktiivin säännöksiin sen täytäntöönpanolle asetetun määräajan päätyttyä, kun kyseistä direktiiviä ei ole pantu täytäntöön. Toissijaisesti ennakkoratkaisupyynnössä on kyse EY:n perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 39 ja EY 43 artikla) tulkinnasta.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Peros ja Techniko Epimelitirio Ellados (Kreikan tekninen kamari, jäljempänä TEE), joka on insinöörirekisteriä pitävä kreikkalainen elin, ja jossa on kyse siitä, että TEE hylkäsi Peroksen hakemuksen, jolla hän pyysi tulla rekisteröidyksi koneinsinöörinä. Peros perusti esittämänsä hakemuksen siihen, että hänellä oli pätevyys harjoittaa kyseistä ammattia Saksassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 89/48 kolmannesta ja neljännestä perustelukappaleesta ilmenee, että direktiivillä pyritään ottamaan käyttöön tutkintotodistusten tunnustamista koskeva yleinen järjestelmä, jolla pyritään helpottamaan yhteisömaiden kansalaisten mahdollisuuksia harjoittaa kaikkea ammattitoimintaa, joka vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää keskiasteen jälkeistä koulutusta, edellyttäen, että heillä on tähän toimintaan kelpoisuuden antava, vähintään kolmivuotista koulutusta edellyttävä toisessa jäsenvaltiossa annettu tutkintotodistus.

4 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tutkintotodistusta, toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin:

a) jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa — —

— — "

5 Direktiivin 89/48 4 artiklan mukaan vastaanottava jäsenvaltio voi määrätyin kyseisessä artiklassa säädetyin edellytyksin 3 artiklan estämättä edellyttää, että hakija myös todistaa, että hänellä on tiettyä ammattikokemusta, tai että hän suorittaa enintään kolme vuotta kestävän sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen (jäljempänä korvaavat toimenpiteet). Tässä artiklassa asetetaan korvaavien toimenpiteiden osalta tiettyjä sääntöjä ja edellytyksiä.

6 Direktiivin 89/48 6 artiklassa luetellaan asiakirjat, jotka koskevat hyvää mainetta ja nuhteettomuutta ja sitä, ettei henkilö ole ollut konkurssissa, sekä fyysistä tai henkistä terveyttä ja joita vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi edellyttää esitettävän todisteena. Mainitussa artiklassa on myös joitain säännöksiä valaehtoisesta ilmoituksesta tai juhlallisesta vakuutuksesta, joita muiden jäsenvaltioiden kansalaisilta voidaan edellyttää.

7 Direktiivin 89/48 9 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on 12 artiklassa säädetyn ajan kuluessa, eli ennen 4.1.1991, nimettävä ne toimivaltaiset viranomaiset, joilla on valtuudet vastaanottaa hakemuksia ja tehdä tässä direktiivissä tarkoitettuja päätöksiä, ja niiden on toimitettava tästä tieto muille jäsenvaltioille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle.

Kansallinen lainsäädäntö

8 Insinöörin ammatti on Kreikassa säännelty ammatti, jota voivat harjoittaa ainoastaan TEE:n jäsenet. Mainittu elin perustettiin TEE:n kokoonpanoa koskevien säännösten kodifioinnista 27.11./14.12.1926 annetulla presidentin asetuksella (FEK A' 430), sellaisena kuin se on muutettuna lailla 1486/1984 (FEK A' 161) ja 30.11./12.12.1991 annetulla presidentin asetuksella 512/1991 (FEK A' 190; jäljempänä TEE-asetus).

9 TEE-asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan TEE:n jäseniksi on rekisteröitävä jäsenvaltioiden kansalaiset, "mikäli heillä on kansallisesta Metsovon polyteknisestä oppilaitoksesta, muista kansallisista polyteknisistä oppilaitoksista tai vastaavista ulkomaisista oppilaitoksista saatu tutkintotodistus, sen jälkeen kun he ovat saaneet luvan ammatin harjoittamiseen". Ammatit on jaettu kyseisen asetuksen 2 §:n 5 momentissa lueteltuihin yhdeksään erikoisalaan, joiden joukossa mainitaan c alakohdassa koneinsinööri.

10 Saman asetuksen 4 §:n 3 momentissa säädetään muun muassa, että TEE järjestää kokeita, myöntää lupia insinöörin ammatin harjoittamiseen voimassa olevien säännösten mukaisesti ja pitää insinöörirekisteriä.

11 TEE oli 30./31.12.1981 annetun lain 1225/1981 (FEK A' 340) 1 §:n 1 momentin nojalla "toimivaltainen myöntämään lupia ammatin harjoittamiseksi Kreikassa ulkomaisissa vastaavissa korkeakouluissa tutkinnon suorittaneille insinööreille".

12 Lakiin 1225/1981 perustuvalla, yleisten töiden ministerin ja opetus- ja kirkollisasiainministerin 14.9.1984 antamalla ministeriöiden välisellä päätöksellä ED 5/4/339 (FEK B' 713) määriteltiin menettely, jonka mukaisesti TEE myöntää luvan harjoittaa insinöörin ammattia.

13 Mainitun ministeriöiden välisen päätöksen 1 §:ssä säädettiin, että "TEE myöntää suullisen kokeen jälkeen kansallisissa korkeakouluissa tai vastaavissa ulkomaisissa korkeakouluissa insinöörin tutkinnon suorittaneille henkilöille luvan ammatin harjoittamiseen".

14 Edellä mainitun päätöksen 2 §:n d kohdassa säädetään, että osallistuakseen edellä mainittuun kokeeseen ulkomaisten tutkintotodistusten haltijoiden on esitettävä TEE:lle "esitetyn tutkintotodistuksen vastaavuutta koskeva todistus", jonka 12./14.10.1977 annetulla lailla 741/1977 (FEK A' 314), sellaisena kuin se on muutettuna 30.9.1985 annetulla lailla 1566/1985 (FEK A' 167; jäljempänä Dikatsasta annettu laki), perustettu ulkomaisten tutkintotodistusten tunnustamista käsittelevä yliopistojen välinen keskus (Diapanepistimiako Kentro Anagnoriseos Titlon Spoudon tis Allodapis, jäljempänä Dikatsa) on antanut.

15 Dikatsasta annetun lain 2 §:n nojalla Dikatsalla on toimivalta tunnustaa ulkomaiset korkeakoulut opetukseltaan vastaavantasoisiksi kuin kotimaiset korkeakoulut ja tällaisista ulkomaisten oppilaitosten myöntämät tutkintotodistukset vastaaviksi kuin kreikkalaisten korkeakoulujen myöntämät tutkintotodistukset. Dikatsalla on niin

ikään toimivalta tunnustaa ulkomaisten oppilaitosten myöntämät muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat vastaaviksi kuin kreikkalaisten korkeakoulujen myöntämät mainitut asiakirjat niissä tapauksissa, joissa Kreikassa ei ole vastaavaa erikoisalaa.

16 Lisäksi Dikatsasta annetun lain 4 §:n 8 momentissa säädetään, että Dikatsan hallintoneuvoston puheenjohtajan päätöksen perusteella "ulkomaisesta korkeakoulusta saatujen tutkintotodistuksen haltijoiden, joiden tutkintotodistusten sisältö hankittujen tietojen osalta ei ole sama kuin opetukseltaan lähinnä vastaavan kreikkalaisen oppilaitoksen tai tiedekunnan myöntämän tutkintotodistuksen, on osallistuttava eräiden oppiaineiden osalta täydentävään kokeeseen kyseisessä oppilaitoksessa tai tiedekunnassa". Saman säännöksen nojalla, silloin "kun tutkintotodistuksen vastaavuuden tunnustaminen ei ole mahdollista, asianomainen osoitetaan hallintoneuvoston puheenjohtajan nimenomaisesti ratkaisemaan soveltuvaan oppilaitokseen tai tiedekuntaan" koulutuksensa täydentämiseksi.

17 Symvoulio tis Epikrateiasin (korkein hallintotuomioistuin) vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan edellä mainituista säännöksistä seuraa se, että Dikatsan on tutkiessaan ulkomaisen tutkintotodistuksen ja vastaavan kreikkalaisen korkeakoulun myöntämän tutkintotodistuksen välistä vastaavuutta arvioitava kyseisen tutkintotodistuksen myöntäneen ulkomaisen oppilaitoksen ominaispiirteitä sekä suoritettujen opintojen luonnetta ja sisältöä. Tässä arvioinnissa ei tutkita sitä, antaako kyseessä oleva todistus tietyn ammatin harjoittamiseen vaadittavan muodollisen pätevyyden. Toisin sanottuna Dikatsa on edellä mainitun oikeuskäytännön mukaan toimivaltainen arvioimaan pelkästään sille esitetyn ulkomailla suoritetuista opinnoista myönnetyn tutkintotodistuksen akateemista vastaavuutta eikä ammatillista vastaavuutta.

18 Direktiiviä 89/48 ei ollut saatettu osaksi Kreikan oikeusjärjestystä täytäntöönpanolle asetetun määräajan kuluessa (ks. tältä osin asia C-365/93, komissio v. Kreikka, tuomio 23.3.1995, Kok. 1995, s. I-499). Pääasian oikeudenkäyntiin johtaneiden tosiseikkojen tapahtuma-ajankohdan jälkeen annettiin direktiivin saattamiseksi osaksi Kreikan oikeusjärjestystä 28.6.2000 presidentin asetus 165/2000 (FEK

A' 149), jota sittemmin on muutettu 22.10.2001 annetulla presidentin asetuksella 373/2001 (FEK A' 251).

19 Edellä mainitun asetuksen 10 §:ssä annettiin ylemmänasteisten todistusten ammatillisen vastaavuuden tunnustamista käsittelevälle neuvostolle (Symvoulio Anagnoriseos Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis, jäljempänä Saeitte), joka on ad hoc -tyyppinen valtion elin, yksinomainen toimivalta ratkaista hakemukset sellaisten korkeamman asteen tutkintotodistusten tunnustamiseksi, jotka kuuluvat direktiivin 89/48 soveltamisalaan. Mainittu elin on tämän johdosta ainoa, jolla on toimivalta myöntää hakijalle oikeus harjoittaa Kreikassa vastaavaa säänneltyä ammattia, ja se on nimetty direktiivin 89/48 9 artiklan 1 kohdan nojalla toimivaltaiseksi viranomaiseksi, jolla on valtuudet vastaanottaa hakemuksia ja tehdä kyseisessä direktiivissä tarkoitettuja päätöksiä.

20 Saman asetuksen 11 §:n 6 momentissa säädetään lisäksi, että kun kansallisessa lainsäädännössä olevassa säännöksessä edellytetään tietyn ammatin osalta rekisterin pitämistä tämän ammatin harjoittamiseen oikeutetuista henkilöistä, Saeitte velvoittaa tekemällään päätöksellä rekisteriä valvovan ammatillisen järjestön tai hallintoviranomaisen merkitsemään hakijan kyseiseen rekisteriin.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

21 Peros, joka on Kreikan kansalainen, on saanut tutkintotodistuksen vuonna 1980 Fachhochschule Wiesbadenista (Saksa). Kyseisen todistuksen ansiosta hän voi harjoittaa koneinsinöörin ammattia Saksassa ("Diplom Ingenieur im Fachbereich Maschinenbau").

22 Peres halusi harjoittaa kyseistä ammattia Kreikassa ja haki tämän johdosta Dikatsalta todistusta tutkintotodistuksensa vastaavuudesta. Hakemus hylättiin Dikatsan 28.5.1993 tekemällä päätöksellä 296, koska ulkomaisen tutkintotodistuksen myöntäneen oppilaitoksen opetuksen taso ei vastannut kreikkalaisissa korkeakouluissa annettavan opetuksen tasoa.

23 Peros esitti 21.2.1995 TEE:lle hakemuksen, jossa hän vaati, että hänet merkitään kyseisen kamarin pitämään rekisteriin, jotta hän voisi harjoittaa koneinsinöörin ammattia Kreikassa ja saada hyväkseen muut kyseisen rekisteröinnin johdosta syntyvät edut. Tämä hakemus, jota täydennettiin myöhemmin 21.3.1995 tehdyllä lisähakemuksella, hylättiin TEE:n 4.5.1995 tekemällä päätöksellä 6372 seuraavilla perusteilla:

"Rekisteröinti TEE:hen tapahtuu [TEE-asetuksessa] säädettyjen edellytysten mukaisesti. Ulkomailla opintonsa päättäneiden osalta perusedellytyksenä on se, että he ovat suorittaneet polytekniset opinnot ja että heidän opinnoistaan saama muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja vastaa kansallisesta Metsovon polyteknisestä ja Kreikan korkeakoululaitosten polyteknisistä kouluista myönnettäviä todistuksia. [Dikatsa] tunnustaa ulkomaisista opinnoista saatavien muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastaavuuden. Edellä esitetyn perusteella Teistä ei voi tulla TEE:n jäsentä, eikä Teillä oleva kelpoisuutta osoittava asiakirja (Fachhochschule) anna Teille oikeutta tulla rekisteröidyksi TEE:hen."

24 Peros valitti tästä päätöksestä nostamalla kanteen Dioikitiko Protodikeio Rodoussa (Rodoksen ensimmäisen asteen hallintotuomioistuin). Mainittu tuomioistuin katsoi päätöksessään 249/1998, että kanteessa oli kyse kumoamiskanteesta, joka kuului Symvoulio tis Epikrateiasin (korkein hallintotuomioistuin) toimivaltaan, ja siirsi asian tämän käsiteltäväksi.

25 Tällä välin siitä syystä, että direktiivi 89/48 oli saatettu osaksi Kreikan oikeusjärjestystä, Saeitte hyväksyi 5.12.2000 tekemällään päätöksellä 4 Peroksen tutkintotodistuksensa tunnustamiseksi tekemän hakemuksen. Mainittu elin myönsi Perokselle oikeuden harjoittaa Kreikassa koneinsinöörin ammattia edellyttämättä häneltä ensin sopeutumisaikaa tai kelpoisuuskoetta. Tämän jälkeen Peros kirjattiin TEE:n rekisteriin.

26 Pääasian oikeudenkäynnissä Symvoulio tis Epikrateiasin enemmistön mielestä TEE:n 4.5.1995 tekemä hylkäyspäätös ei ollut lainmukaisesti perusteltu. Enemmistön mielestä mainitun elimen olisi pitänyt tutkia Peroksen hakemus selvittämällä, täyttyivätkö direktiivin 89/48 3 artiklassa, 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa ja 2 kohdassa sekä 6 artiklan 1–4 kohdassa, joihin sisältyvät säännökset ovat ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, säädetyt edellytykset. Mikäli edellytykset täyttyivät, TEE:n olisi tullut tunnustaa pääasian kantajan oikeus harjoittaa Kreikassa koneinsinöörin ammattia sekä myöntää hänelle vastaava lupa ja merkitä hänet rekisteriinsä. Päinvastaisessa tapauksessa sen olisi pitänyt hylätä hakemus perustellulla päätöksellä. Missään tapauksessa, kun otetaan huomioon direktiivin 89/48 säännökset, TEE ei voinut edellyttää, että Dikatsa tunnustaa kantajan tutkintotodistuksen vastaavuuden.

27 Symvoulio tis Epikrateiasin vähemmistön mielestä rekisteröintihakemuksen hylkäämispäätös oli kuitenkin perusteltu, koska yksityiset eivät voineet sinä ajankohtana, jona riidanalainen hakemus esitettiin, vedota TEE:ssä direktiivin 89/48 tämän asian kannalta merkityksellisiin säännöksiin ja koska toimivaltaista viranomaista hakemusten käsittelemiseksi ei ollut vielä nimetty mainitun direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

28 Symvoulio tis Epikrateias pohtii lisäksi sitä, että mikäli direktiivin 89/48 säännöksiin ei voitu vedota TEE:ssä, oliko kyseisellä elimellä kuitenkin velvollisuus perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan nojalla selvittää, vastasiko hakijan Saksasta saama tutkintotodistus kreikkalaisia tutkintotodistuksia.

29 Tässä tilanteessa Symvoulio tis Epikrateias päätti keskeyttää asian käsittelyn ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Ovatko — — direktiivin 89/48 — — 3 artiklan, 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan ja 2 kohdan sekä 6 artiklan 1–4 kohdan säännökset, sellaisina kuin ne olivat alun perin, ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, jotta yksityinen voi toisessa jäsenvaltiossa hankitun, direktiivin edellä mainittujen säännösten soveltamisalaan kuuluvan tutkintotodistuksensa perusteella direktiivin täytäntöönpanoa varten säädetyn määräajan päättymisen ja direktiivin tietyssä jäsenvaltiossa (vastaanottavassa jäsenvaltiossa) myöhässä tapahtuneen täytäntöönpanon välisenä aikana vedota näihin säännöksiin kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltaisessa hallintoelimessä saadakseen kyseiseltä elimeltä luvan ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa?

2) Jos yksityinen ei voinut vedota direktiivin säännöksiin direktiivin täytäntöönpanoa varten säädetyn määräajan päättymisen ja direktiivin myöhässä tapahtuneen täytäntöönpanon välisenä aikana vastaanottavan jäsenvaltion sellaisessa hallintoelimessä, joka oli kansallisen lainsäädännön perusteella toimivaltainen myöntämään ammatin harjoittamista koskevan luvan sellaisten kokeiden jälkeen, joihin osallistuvilla henkilöillä piti olla vastaanottavan jäsenvaltion korkeakoulun myöntämä tutkintotodistus tai (yleisessä vastaavuuden tunnustamista koskevassa menettelyssä, jolla on tämän ennakkoratkaisupyynnön perusteluissa esitetyn kaltaiset ominaispiirteet) vastaavaksi tunnustettu ulkomaisen oppilaitoksen myöntämä tutkintotodistus, saattoiko edellä mainittu elin, kun otetaan huomioon — — [perustamissopimuksen 48 ja 52 artikla], tehdä kyseisen ammatin harjoittamiseen ryhtymisen ja mainitun ammatin harjoittamisen — joita koskevan hakemuksen toisesta jäsenvaltiosta saadun tutkintotodistuksen haltija on esittänyt edellä mainittuna ajankohtana — sallimisen riippuvaksi siitä, että tätä ennen on edellä mainitussa yleisesti sovellettavassa menettelyssä tunnustettu kyseisen tutkintotodistuksen akateeminen vastaavuus, ja siitä, että kyseinen henkilö on menestyksellisesti suorittanut kansallisessa lainsäädännössä edellytetyt kokeet, vai oliko kyseisen elimen itse vertailtava esitetyllä todistuksella osoitettua pätevyyttä ja kansallisessa lainsäädännössä edellytettyjä tietoja ja pätevyyttä ja tämän vertailun perusteella vapautettava asianomainen henkilö kokonaan tai osittain osallistumasta kyseisiin kokeisiin?"

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

30 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädetään, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa säänneltyä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin, jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa.

31 Peroksella on toisesta jäsenvaltiosta — tässä tapauksessa Saksan liittotasavallasta — saatu tutkintotodistus. Kyseisen todistuksen nojalla hänellä on oikeus ryhtyä harjoittamaan säänneltyä koneinsinöörin ammattia mainitussa jäsenvaltiossa, ja hänen tilanteensa kuuluu täten direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan soveltamisalaan. Yhteisöjen tuomioistuimen ei täten ole aihetta ottaa kantaa tämän direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan tulkintaan, jota sovelletaan ainoastaan, jos kyseessä olevaa ammattia ei ole säännelty lähtöjäsenvaltiossa.

32 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan osalta yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että kyseessä on säännös, joka on sisältönsä osalta ehdoton ja riittävän täsmällinen, jotta yksityiset oikeussubjektit voivat vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa valtiota vastaan, kun tämä ei ole saattanut direktiiviä määräajassa osaksi kansallista oikeusjärjestystä (asia C-102/02, Beuttenmüller, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-5405, 55 kohta).

33 Mitä tulee mahdollisuuteen asettaa säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymiselle ennakkoedellytys, jonka mukaan hakijan on ensin suoritettava direktiivin 89/48 4 artiklassa säädettyjä korvaavia toimenpiteitä, on ilmeistä, ettei Saeitte ole

pääasiassa edellyttänyt Perokselta mitään korvaavia toimenpiteitä tutkiessaan hänen tilanteen vuonna 2000. Lisäksi mikään oikeudenkäyntiaineistoon sisältyvä seikka ei viittaa siihen, että se pätevyys, johon Peros vetosi alkuperäisessä hakemuksessaan, olisi ollut vuonna 2000 tutkittuun pätevyyteen nähden sillä tavalla erilainen, että tällä olisi ollut vaikutusta päätökseen, jolla hänen sallittiin harjoittavan ammattiaan Kreikassa ilman, että hänen edellytettiin suorittavan korvaavia toimenpiteitä.

34 Joka tapauksessa oikeuskäytännöstä seuraa, että tilanteessa, jossa direktiiviä ei ole saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, jäsenvaltio voi edellyttää direktiivin 89/48 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden kaltaisia korvaavia toimenpiteitä ainoastaan siinä määrin, kuin näistä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, joka oli voimassa kyseessä olevaa hakemusta käsiteltäessä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., tuomio 19.11.1991, Kok. 1991, s. I-5357, Kok. Ep. XI, s. I-467, 21 kohta ja asia C-142/04, Aslanidou, tuomio 14.7.2005, Kok. 2005, s. I-7181, 35–37 kohta).

35 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että jos jompikumpi direktiiveistä 89/48 ja direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä 18 päivänä kesäkuuta 1992 annettu neuvoston direktiivi 92/51/ETY (EYVL L 209, s. 25) soveltuu asiaan, jäsenvaltion julkinen elin, jolla on velvollisuus noudattaa kyseeseen tulevassa direktiivissä vahvistettuja säännöksiä, ei voi enää tämän jälkeen vaatia, että kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on tunnustettava hakijan muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastaavuus (asia C-234/97, Fernández de Bobadilla, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4773, 27 kohta).

36 Direktiivin 89/48 6 artiklassa ainoastaan luetellaan asiakirjat, jotka koskevat hyvää mainetta ja nuhteettomuutta ja sitä, ettei henkilö ole ollut konkurssissa, sekä fyysistä tai henkistä terveyttä ja joita vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi edellyttää esitettävän todisteena. Mainitussa artiklassa on myös joitain säännöksiä valaehtoisesta ilmoituksesta tai juhlallisesta vakuutuksesta, joita muiden jäsenvaltioiden kansalaisilta voidaan edellyttää. Koska vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ei ole pääasiassa edellyttänyt mitään näistä asiakirjoista

tai vakuutuksista, yhteisöjen tuomioistuimen ei ole tarpeen ottaa kantaa kyseisen säännöksen tulkintaan eikä tällä säännöksellä missään tapauksessa voisi olla merkitystä mahdollisuuteen vedota kyseisen direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan.

37 Jäsenvaltioille direktiivin 89/48 9 artiklan 1 kohdassa asetettu velvollisuus nimetä ne toimivaltaiset viranomaiset, joilla on valtuudet vastaanottaa hakemuksia ja tehdä tässä direktiivissä tarkoitettuja päätöksiä, ei myöskään estä mahdollisuutta vedota kyseisen direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan. Nimittäin 9 artiklan 1 kohtaa tarkasteltaessa saman artiklan muiden kohtien valossa ilmenee, että kyseisen säännöksen päämääränä on helpottaa direktiivillä 89/48 luodun tutkintotodistusten tunnustamisjärjestelmän soveltamista lisäämällä jäsenvaltiossa sovellettavan ratkaisumenettelyn läpinäkyvyyttä. Sitä vastoin 9 artiklan 1 kohdan mukainen nimeäminen ei ole välttämätöntä säänneltyjen ammattien harjoittamiseen ryhtymistä valvovien 3 artiklassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten yksilöimiseksi.

38 Oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei jäsenvaltio voi vedota yksityishenkilöä vastaan siihen seikkaan, ettei jäsenvaltiossa ole annettu säännöksiä, joiden tarkoituksena on nimenomaisesti helpottaa kyseessä olevalla direktiivillä luodun järjestelmän soveltamista (ks. vastaavasti mm. asia C-141/00, Kügler, tuomio 10.9.2002, Kok. 2002, s. I-6833, 52 kohta ja asia C-45/01, Dornier, tuomio 6.11.2003, Kok. 2003, s. I-12911, 79 kohta). Direktiivin 89/48 9 artiklan 1 kohdan mukaisen toimivaltaisen viranomaisen nimeämättä jättäminen ei täten estä sitä, että saman direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan vedotaan sellaista viranomaista vastaan, joka on sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla tosiasiallisesti toimivaltainen säätelemään tietyn ammatin harjoittamiseen ryhtymistä.

39 Koska pääasiassa insinöörin ammatin harjoittamiseen voivat ryhtyä ainoastaan TEE:n jäsenet, on selvää, että TEE on direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen. Näin ollen TEE ei voi puutteellisen pätevyyden perusteella estää Peroksen tilanteessa olevaa henkilöä ryhtymästä harjoittamaan insinöörin ammattia.

40 Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava siten, että jos täytäntöönpanotoimenpiteitä ei ole toteutettu direktiivin 89/48 12 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa, jäsenvaltion kansalainen voi vedota mainitun direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan saadakseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa luvan harjoittaa koneinsinöörin ammatin kaltaista säänneltyä ammattia. Tälle mahdollisuudelle ei voida asettaa sellaista ennakkoedellytystä, jonka mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tunnustettava kyseisen henkilön muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen vastaavuus.

41 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettu vastaus, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

42 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Jos täytäntöönpanotoimenpiteitä ei ole toteutettu vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY, sellaisena kuin se oli voimassa 31.7.2001 saakka, 12 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa, jäsenvaltion kansalainen voi vedota mainitun direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan saadakseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa luvan harjoittaa koneinsinöörin ammatin kaltaista säänneltyä ammattia.

Tälle mahdollisuudelle ei voida asettaa sellaista ennakkoedellytystä, jonka mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tunnustettava kyseisen henkilön muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen vastaavuus.

Allekirjoitukset